

vomă isbuli a merge mai departe, trebuie se recunoșcem că d. Rouland a început a ne neteji calea.

„Acum, domnilor, la lucru, da că bine-voii.“

Discursul d. Duruy la închiderea sesiunii consiliului superior al construcțiilor publice.

„Domnilor,

„Înainte d'a pronunța închiderea lucrărilor d-văstră, știu a ve mulțumi pentru discursul ce ați dat ministrului Imperatului și despre înțelepciunea consilierilor d-văstră.

„Aveam a deslega o grea problemă: cea-a a învățământului folbosici pe care Imperatul a voit să o restabilească în drepturile și în onoarea sa.

Ași fi dorit ca Franța intrăgă se fi putut vedea la ce înălțime s'a ridicat desbaterea în multe rânduri, și ce linișce a domnit în aceste grave discuțiuni ale unei adunări în care însă osebirea credințelor și a doctrinelor este atât de strelucit reprezentată. Am intrat în aceste chestiuni cu spiritul de franceze și am căutat, ca nisece buni cetățeni ce suntem, nu cea-a ce ne desparte, dară cea-a ce ne unesce.

Școlile noastre era descuronate, și învățământul nostru semăna c'ua cale încurcată cu măracini și cu spinii care ducea la deșertul, la golul sufletului. Ași voit să umpleți acest gol puindu, în lăta mărirea și manificența lor, adevărurile morale cari sunt fondul comun al omenirii și prin cari trăesc societățile laice.

Aceste adevăruri, religioasa le înfăcișează supt forma care-i este proprie. Este bine, este necesariu ca judecata, și dinsa, se le arate, pentru ca nici un spirit să nu fie lipsit de ele, și pentru ca societatea, vedându mărirea pe fiă care și fericirea sa materiale, se nu se moleșcă supt această influință, care nu va fi excelinte de câtă cu condițiunea d'a nu fi singură:

Quin corpus onustum

... *Animum queque progravat una*
Atque affigit humo divinos particulam auro;
ci din contra se ridice și se porțe mai sus capul, simțindu miscându-se într'însa uă inimă mai largă și un spirit mai liber.

„Nu ve temeți, domnilor, c'acest învățământ va scudui sau va ruina credința cu-va. Dacă profesorele, în catedra sa, este instituit de Stat, și pentru acesta, nu trebuie, cu pedepsa căderii sale, a dice nimic contra legii ce societatea și-a dat, elu este asemenea ales și de tată de familie care-l încrede copilul său și cuvintul său n'are dreptul a nimici lecțiunile vetrei domestice. Chiar în marginile învățământului său, elu este totu-de una datori elevilor săi adevărul care luminează dar care linișcesce, nu pasiunea care orbesce și irită.

Societatea noastră este făcută dupe imaginea acestei adunări. Ea înfrunsece și face a trăi în pace, supt aceași lege, pentru mărirea prea iubitei noastre țere, omenit din toate comuniunile. Liceurile noastre sunt ca dinsa; și precum nu este uă geometria protestante sau catolică, nu va fi nici de cum uă filosofie ebraică sau musulmană, nici chiar universitariă, dupe cum uini o țicu deja, afară numai dacă prin universitate nu se înțelege, cea-a ce-ași primi bucuros, bunul simț și patriotismul.

Și fiindu-că acest cuvint se presință, însăși-me a dice, domnilor, că ministeriul, al cărui consiliu eminente sunteți d-văstră, nu este capul unei corporațiuni strimite, cu spiritul esolativ și gelos, care apoi, nu există. Suntem domnilor, instrucțiunea publică, voi se dice civilizațiunea și moralitatea țerei.

„Preotul la altariu, profesorele în catedra sa, au aceiași însărcinare. Ei o urmăresc, unu cu ochii spre cer, partea fiitrii, altul cu privirile întorse spre pământ, asupra vécurilor trecute și asupra vieții prezente. Ei urmărește două linii paralele, dară mergindă către un scop comun. Dupe exemplul d-văstră domnilor, se pue între dinsele buna credință, respectul către cel-l-alti, amorul binei publice, și să-și aducă aminte că omenilor cu bună voință s'a promisă pacea pe pământ.“

AGRICULTURA, INDUSTRIA ȘI COMERCIALUL.

II.

Am vedut că agricultura este sorginta prosperității țerei noastre, care prin fertilitatea pământului și prin marea varietate a produselor sale este destinată de natură a fi unu stat agricol, care însă de parte d'a esclude industria și comercialul, le procură tocmă alimentațiunea necesară. Ca se se pôte desvolta industria și comercialul nostru, trebuie neaparat se îmbunătățim cultura pământului.

Dacă enumerăm articolele esportării noastre, ni s'arită totu d'ua dată și produsele pământului nostru. Esportăm: Cereali, vite, lână, se, piei miere, tutun, vin, gogoși de mătase, sare, lemnărie, pecură și altele. Dacă aruncăm o privire asupra mișcării esportării în timp de zece ani, vedem câtă dezvoltare a luat cultura pământului și prin urmare și comercialul de esportare. N'avem tablele statistice ale României de dincolo de Milcov, dară rezultatul a trebuit se fiă cam același ca și în Muntenia sau România de dincoace de Milcov. Vedem în analile statistice, redactate de eruditul d. P. Marțianu, că esportarea Munteniei în anul 1850 era de 76,300,000 lei, în anul 1860 de 171,600,000 lei, cea-a ce face în timp de 10 ani uă creșce de 95,300,000 lei sau uă sporire de 125%. Acest rezultat pare foarte îndestulător, pare a reprezenta masimul progresului, dară nu este astu-fel; progresarea este departe a fi ajunsă la ultimul termin al putinciosului. Acea tablă ne arată anul 1855 c'ua esportare și mai mare adică de 177 milioane, dară trebuie se luăm în considerațiune că esportarea anilor 1853 și 1854, ale cărei cifre nu le cunoșcem, a fost mică și că în anul 1855 s'a esportat produse remase din anii precedinți. Importațiunea, (și trebuie se ne felicităm d'acești rezultat) n'a crescut în aceiași proporțiune cu esportarea, ea a fost în anul 1850 de 44,300,000 lei și în 1860 de 94,400,000 lei, ea înfăcișează uă fluctuațiune capricioasă în aparință, dară care se pôte lesne explica; vedem că într'unu anu esportarea a fost mare, s'a mărît importarea în anul următor; rezultat natural fiind că produsul anului precedent se chețuiesce în mare parte în anul viitor. Spre exemplu: vedem că în anul 1855 esportarea a fost de 177 milioane și importarea numai de 106 milioane, pe când anul 1856 ne arită esportarea de 125 1/2 milioane; în anul 1857 uă esportare de 109,800,000 lei și uă importare de 108,400,000 lei. Făcindu acum adițiunea esportării și importării în cursul dișilor zece ani, găsim unu total de esportare de 1,086,500,000 lei și de importare de 724,800,000 lei, prin urmare unu escedinte de esportare sau unu bilanț în favoarea noastră de 361,700,000 lei.

Aceste cifre sunt d'ajuns spre a ne arata cât de strins este legat dezvoltarea agriculturii cu progresul comercialului și vom dovedi că și in-

dustria trebuie se mērgă mână în mână cu aceste două factorie ale prosperității publice. Dacă luăm în considerațiune, că încă nici a zecea parte a teritoriului României nu este cultivată și că chiar partea cultivată este susceptibilă d'ua mare îmbunătățire printr'ua cultură mai rațională, trebuie se convenim că productivitatea României este încă foarte de parte d'a fi ajunsă la culme. Avem dară înaintea noastră unu câmp întins pentru activitatea noastră: avem a îmbunătăți și a lărgi cultura pământului, a crea uă industrie națională și a desvolta comercialul nostru; aceste trei factorie trebuie se-și de unu ajutor reciproc, se progrese împreună, fiind că existe unu fel de solidaritate între ele. Se esaminăm d'ua rândul articolele principale ale esportării noastre și vom vedea totu d'ua dată, cari industrie pot prospera la noi și cari sunt mișlocele spre a da comercialul uă dezvoltare mai mare.

Începem cu produsul principal, care este și cel mai necesariu, cu cerealiile. Resultatul recoltei este la noi uă chestiune de viață sau de mōrte, de la care atină prosperitatea mai tuturor clasilor societății. Grăul și porumbul sunt grănele ce se cultivă și se esportă mai mult; în anul 1860 am esportat, numai diu Muntenia (România de dincoace de Milcov) 240,214 chile grău, ce reprezintă uă valoare totală de 43,238,520 lei și 350,651 chile porumb, reprezentând uă valoare de 42,078,560 lei. Afară d'acestea am esportat încă 316,389 chile orș și ovēs în sumă de 18,983,340 lei și 6,576 chile Meiu în sumă de 591,850 lei. Rapița, care a început în cursul celor zece ani trecuți a se cultiva mult la noi, a luat uă mare dezvoltare și s'a esportat în anul 1860 5,396,600 oca cari reprezintă uă valoare de 3,603,580 lei. Din legumi uscate esportăm mai cu semă fasole; în anul 1860 peste 3 milioane oca intr'ua valoare de 1,886,000 lei. Cerealiile noastre sunt în genere de calitate bună, însă este uă plângere generală că grăul nostru nu este destul de curățit; aceșta provine și din neingrijirea la cultivarea lui și din modul vișios al treieratului la ariă, ce pînă acum încă este modul cel mai obișnuit. De vre căți va ani s'a adus multe machine de treierat în țera și cultivatorii cei mari au început a-și treiera totu grăul lor cu acele machine puse în mișcare de puterea aburului, au înțeles îndată marele avantaj ce le procură acestu metod, mai cu semă intr'ua țera pucinu poporată precum este România, unde manoperea (lucrul) este atât de scump și unde în timp de recoltă lipsesc bratele trebuincioșe. Aducerea machinelor agricole, nu numai de treierat, dară și de secerat, de cosit, de arat, este uă mare facere de bine pentru agricultura noastră; acele machine suplinesc lipsa bracilor și ne permit a cultiva uă întindere mai mare de pământ; Guvernul ar trebui se incurageze importarea machinelor agricole, ar trebui se reducă taxa importării sau se o desființeze cu totul, ar trebui se înlesnescă cominilor mișlocele d'a-și pute procura asemenea machine, cari se remită proprietatea comună. Spre a pute fu cționa aceste machine avem trebui de machinisti, precum și spre a le pute repara; ecă dară uă industrie necesară, care merge dimpreună cu dezvoltarea agriculturii; nu va trece multu timp și vom construi chiar în țera asemenea machine.

Cultivatorii nostri nu esportă d'ua dreptul produsele lor, nici nu cunoscu prețurile curinți ale diferitelor mari centruri și tirguri europiane. Prețul cerealiilor noastre se sipsedă la Galați și la Brăila; comercianții nostri

esportatori nu sunt în relațiune directă cu consumatorii, ci cu alți speculanți de la porturile Mediteranei, Marsilia, Genova, Livorno, sau de la London, Amsterdam; astu-fel produsele noastre trec prin trei și patru mâne pînă s'ajungă în mâna consumatorului, fiă-care din aces'i întremedieri căștigă asupra prețului și prin urmare cultivatorul nu priimesce deplina valoare a produsului său. Intocmirea de aginți comerciali ar fi dară d'unu mare avantaj pentru țera. Mișunea lor ar fi a comunica guvernului prețurile curinți mai cu semă ale produselor țerei noastre, a provoca relațiune comercială directă cu România, a înlesni transacțiunile, a priimi în depositu produsele țerei și a mișloce vinzarea lor pe comptul proprietarului. Intocmirea de bănce de consemnațiune ar fi asemenea d'unu mare folos; asemenea bănce ar înainta producătorului uă sumă de bani (2 treimi sau 3 pătrimi) contra depositului produsului lui, lu-ar esporta și lu-ar vinde pe comptul său, lăsându-l se profite de adevăratul preț realizat și mulțamindu-se cu dobinda banilor, cheltuielile justificate și uă comisiune sipsată dinainte. Fiind că esportul cerealiilor noastre se face mai exclusiv pe mare, ar fi unu îndouit avantaj pentru noi a se crea uă marină mercantile. Țera noastră produce toate necesarele pentru acesta: pădurile noastre produc lemne de construcțiune; inul și cânepa nu ne lipsesc spre a pute fabrica pânsele și funile; în munții nostri se găsesce fer în abundență, avem asemenea strate de cărbuni de pământ care așteptă numai mână minariului spre a le splota. Navigațiunea maritimă; construcțiunea de corăbii, splotarea minelor ecă industrie nouă, cari ar da uă puterică îmboldire agriculturii și comercialului.

Uă pedică foarte mare pentru dezvoltarea agriculturii, industriei și comercialului este lipsa de mișloce de comunicațiune. Căile noastre sunt în genere, mai cu semă căile vicinale, în prōstă stare, în unele localități lipsesc cu totul și transportul se efectuesce cu mari dificultăți și întârziere. Căile ferate au ajuns pentru noi uă chestiune de viață, pe care trebuie se o resorvem uă urgentă, însă astu-fel în câtă se produc țerei totu avantajul ce este în drept uă aștepta de la construirea lor; trasatul liniilor este de cea mai mare importanță, trebuie se trecă prin centrurile de producțiune, ca cultivatorul se pôte transporta mai iute produsele sale. S'ar cultiva uă cătăme îndouit de cereali, dacă transportul n'ar scumpi pre multu preț lor. Îndată ce vom avē căi ferate, agricultura va lua uă răpede dezvoltare și dimpreună cu dinsa va prospera și industria și comercialul nostru.

Între materiile vegetali sunt încă două articole, cari merită cu deosebire atențiunea noastră și cari sunt menite a dobindi uă mare dezvoltare și a ajunge sorginta prosperității. Acestea sunt vinul și tutunul. Vom vorbi despre ele în articolul următor.

Winterhalder.

SITUATIUNEA DIPLOMATICĂ ÎN PRIVINTA POLONIEI.

Pînă la 28 Iuliu nu sosiseră încă la Paris responsurile definitive ale curților de la London și Viena, d'aceia nu se pôte cunoșce încă terminul sipsat pentru pornirea la Petersburg a notelor celor trei puteri. Despre proiectele cari sunt acum obiectul discutiunilor, aflăm că proiectul de respons al cabinetului Tulierilor către principele Gortschacoff, propus ca testul notelor identice al celor trei puteri, s'a pornit la 23 Iuliu la London și la Viena. Totu în acelu timp s'a pornit de la Viena proiect-

tul de respons al comitelui Rechberg, care la 24 Iuliu s'afila în mânele domnului Drorin de Lhuys. Proiectul domnului Rechberg este în cele esințiali identic cu proiectul cabinetului francez; se mai așteptă sosirea proiectului englez, spre a pute combina uă redacțiune definitivă și identică. Acestu documentu identic care va împreuna considerațiunile fiă-cării puteri în parte va fi dat în aceași și principelui Gortschacoff de către fiă-care reprezentante alu fiă-cării puteri la Petersburg ca uă notă identică. Diariul „Fremdenblatt“ de la Viena deminte scomele răspândite despre resbel și dice; „Nu este adevărat că a fost vorba despre trecerea trupelor francezi prin staturile meridionale ale Germaniei și prin Austria și Galizia, nici prin Trieste, fiind că Germania n'ar pute permite trecerea trupelor străine. Cuvintul de resbel nici n'a fost pronunțat în consiliul celor trei puteri și se evită cu mare grijă, fiind că fiă-care din puteri scie că comunitatea acțiunii diplomatice ar fi îndată periculată când s'ar arunca în milocul lor unu asemenea măr de discordia. Negoțiatiunile puterilor au de țintă uă acțiune morale întărită prin pasul colectiv de note identice. Pînă acum Rusia s'a vedut în facia a trei puteri cu opiniu în parte diferite, acum însă cele trei puteri, cari reprezintă Europa, se vor înfăcișă ca uă falange morale.“ Proiectul francez respinge insinuatiunea, că mișcarea polonei ar fi uă operă a propagandei revoluționare, face mențiune de simpatie manifestate în toate parlamentele diferitelor statur și de lungă durată a insurecțiunii polone; persiste în cererea unei conferințe și pune în aceași liniă cu cele-lalte cereri, cererea unui armistițiu, în fine declară proiectata notă nu ca unu ultimă, dară dice pozitiv că puterile nu vor mai intra în alte deslușiri și aprețuri teoretice, ci așteptă unu răspuns care se va mărigin la fapta. — Dacă în spatele somațiunii nu s'arită de câtă uă putere materiale (și Englitera a declarat d'acum că nu voiesce a împinge lucrurile mai încolo d'ua acțiune diplomatică) este de prevedut că pasul colectiv nu va produce efectul dorit. În contra unei puteri militare nu folosesc mișloce silitorie morale; totu ce se pôte dice despre eficacitatea unor asemenea mesur nu este nimic altu decăt uă amăgire de sine, uă iluziune voluntară.

BELLE — ARTI.

Sprizijul ce au întimpinat frumoșe arti într'unu poper au fost totu de una mesura care arată gradul de cultură alu acelu popor. Și uă națiune care a îmbărbătat arta și sciința a aratat că are simțu frumosului, și cine are simțu frumosului are și p'al binelui și p'al adevărului și prin urmare și p'al datoriei și drepturilor sale. Convinși că publicul român înțelege acēșta și că se va sili necontentu a merita se fiă numerat între națiunile civilizate venim astu-di a-i atrage atențiunea asupra unei opere de arte. Este la Florenza un june artist român, de mare talent, și care promite multu pentru viitor; acestu june este d-nu Mateescu. Elu studișă pictura. Între primele produțiuni ale sale este unu tablou *Leda și Joie*, pe care-lu trâmite în România spre a se vedea și judeca de compariții sale. Acestu tablou, ale cărui merite le pôte aprețui ori cine va voi a merge se-lu vedea la *Administrațiunea Romanului*, unce este espus, se află pus la loterie pentru 100 bilete a 7 stanți. Facem apelul la toți amatorii de arte și la totu publicul român a da consulu lor junei artistu. Nu cerem de câtă se mērgă a vedea tabloul și suntem sicuti că atunci nu vor pute a nu dori posesiunea lui și prin urmare a-și procura sihansele d'ua lu avē.

